

De dagvlinders in het Gullegemse (West-Vlaanderen) 1984-1987 (Lepidoptera : Hesperioidea & Papilionoidea)

J. VERVAEKE

Résumé. Au sujet des Rhopalocères des environs de Gullegem (Flandre occidentale) en 1984-1987 (Lepidoptera : Hesperioidea & Papilionoidea)

L'auteur commente la liste des papillons de jour qu'il a observés en 1984-1987 dans la région de Gullegem (Flandre occidentale).

Abstract. On the butterflies at Gullegem (West Flanders) 1984-1987 (Lepidoptera : Hesperioidea & Papilionoidea)

The author gives a list of the butterflies which he observed during 1984-1987 in the region of Gullegem (West Flanders).

Vervaeke, J. : B. Seynaevelaan 13, B-8630 Wevelgem-Gullegem.

Dit artikel is een vervolg en aanvulling op mijn vroegere studie (VERVAEKE 1985).

1. Biotopen

-Leieoevers : linkeroever te Wevelgem, met daarbij een opgespoten terrein, momenteel 20 ha bebost met eik (*Quercus*), meidoorn (*Crataegus*), braam (*Rubus*), egelantier (*Rosa rubiginosa*), hazelaar (*Corylus avellana*), sleedoorn (*Prunus spinosa*), beuk (*Fagus sylvatica*), haagbeuk (*Carpinus betulus*) en vogelkers (*Prunus padus*).

-Vliegveld Wevelgem : tot april 1987 in het onderzoek betrokken.

-Tuinen : aangelegde siertuinen van de sociale woningen langs de Losweg te Gullegem.

-Wegberm A17 : gelegen tussen autosnelweg A17 en een rijksweg, lengte 1400 m.

-Oude spoorwegberm : Iste deel gelegen te Menen-Moorsele, waarvan enkel het deel op grondgebied Moorsele is onderzocht over een lengte van 450 m. Het tweede deel te Ledegem en Beitem, hier is enkel het deel ten noorden van Ledegem onderzocht, over een lengte van 1400 m.

-Heulebos : een klein bos gelegen te Heule en enkel in 1984 onderzocht.

2. Soortenlijst

De soorten zijn gerangschikt volgens DE PRINS (1983).

Hesperiidae

Thymelicus sylvestris PODA : gewoon op haast alle plaatsen, zuigt nectar op *Tagetes* en *Buddleia*.

Thymelicus lineola OCHSENHEIMER : weer slechts 1 waarneming, op 17.VIII.1984 op distel langs wegberm A17.

Ochlodes venatus BREMER & GREY : niet in mijn lijst van 1985. Voor het eerst waargenomen op 14.VI.1984, verder op vele plaatsen, niet zo zeldzaam.

Papilionidae

Papilio machaon LINNAEUS : de soort blijft zeldzaam, op 20.VIII.1984 1 ex. op *Buddleia* en *Phlox* te Gullegem. Liet zich op 21.VIII.1984 door *Aglais urticae* verjagen. Door DE TRE (1987) als problematisch beschouwd.

Pieridae

Colias crocea FOURCROY : gedurende de 4 jaar slechts 1 waarneming op 16.IX.1984 : een wijffe f.

helice dat zich eerst voedde te Gullegem alvorens naar NW te trekken.
Gonepteryx rhamni LINNAEUS : slechts zelden gezien op enkele plaatsen.
Pieris brassicae LINNAEUS : schijnt in de hele streek gewoner te worden, steeds meer waarnemingen per jaar. Op 23.VII.1984 werd een mannetje door een mees (*Parus* sp.) achterna gevlogen. De vlinder verdween snel in een haag.
Pieris rapae LINNAEUS : een algemene soort in alle bezochte biotopen.
Pieris napi LINNAEUS : eveneens overal een algemene soort, iets minder talrijk dan vorige.
Anthocharis cardamines LINNAEUS : niet in mijn lijst van 1985 : 1 mannetje op 25.V.1986 langs de spoorwegberm te Ledegem. De vlinder voedde zich met nectar van look zonder look (*Alliaria petiolata*).

Nymphalidae

Inachis io LINNAEUS : een algemene soort, maar nooit talrijk.
Vanessa atalanta LINNAEUS : een regelmatige trekvlinder.
Cynthia cardui LINNAEUS : trekvlinder, minder talrijk dan voorgaande soort.
Aglais urticae LINNAEUS : talrijk.
Polygonia c-album LINNAEUS : geregeld waargenomen op verschillende plaatsen.
Araschnia levana LINNAEUS : niet in mijn lijst van 1985. Slechts eenmaal waargenomen langs de oude spoorwegberm te Ledegem op 25.V.1986.
Maniola jurtina LINNAEUS : het meest langs de oude spoorwegberm, in wisselend aantal.
Pyronia tithonus LINNAEUS : plaatselijk zeer talrijk, o.a. langs wegberm A17. Langs de oude spoorwegberm is het zelfs de talrijkst voorkomende vlindersoort.
Coenonympha pamphilus LINNAEUS : overal algemeen.
Pararge aegeria LINNAEUS : af en toe in biotopen met bomen.
Lasiommata megera LINNAEUS : weinig waargenomen. De soort is aan het achteruitgaan in de streek.

Lycaenidae

Lycaena phlaeas LINNAEUS : niet gewoon, af en toe komt f. *caeruleocephala* voor.
Celastrina argiolus LINNAEUS : slechts enkele exemplaren waargenomen.
Polyommatus icarus ROTTEMBURG : algemeen, plaatselijk talrijk.

3. Verkeersslachtoffers

Gedurende 1987 werd vanaf 16 augustus een onderzoek verricht naar het aantal verkeersslachtoffers langs de wegkant te Gullegem over een afstand van ongeveer 2,2 km. De helft van deze wegkant bestaat uit een bebouwde kom met of zonder voortuin, de andere helft is gevormd door akkers met grazige wegberm en industriezone. Per dag werd de weg 4x onderzocht. De tabel geeft een overzicht van het aantal dood aangetroffen soorten met hun aantal.

Tabel 1 : Het aantal verkeersslachtoffers langs de weg te Gullegem over 2,2 km gedurende het najaar 1987.

Soort	juli	aug.	sept.	okt.	totaal
<i>T. sylvestris</i>			1		1
<i>O. venatus</i>	1				1
<i>P. rapae</i>	3	1	17	6	27
<i>P. napi</i>	1	4	4		9
<i>V. atalanta</i>			6	5	11
<i>A. urticae</i>		1	17	2	20
<i>P. c-album</i>	1		1		2
<i>L. megera</i>			1		1
Totaal	6	6	47	13	72

4. Slotbeschouwing

Gedurende 1984-1987 werden 3 soorten waargenomen die niet in mijn lijst van 1985 voorkwamen : *Ochlodes venatus*, *Anthocharis cardamines* en *Araschnia levana*. Het totaal aantal dagvlindersoorten rond Gullegem is nu gestegen tot 24. Door slechte klimatologische omstandigheden waren de resultaten in 1987 aan de lage kant, uitgezonderd voor *V. atalanta* die buiten alle verwachting een groot succes boekte. Het belang van wegbermen bleek overduidelijk. Langs de oude spoorwegberm te Moorsele en te Ledegem komen 20 soorten voor (83%), op de wegberm A17 16 soorten (67%), langs de Leieoevers 13 soorten (54%) en in tuinen rond de woningen eveneens 13 soorten (54%).

De talrijkst voorkomende soort langs de oude spoorwegberm is *C. pamphilus*, in de tuinen is dat *A. urticae*. De provincie West-Vlaanderen heeft enkele oude spoorwegbermen in huur genomen en het beheer toevertrouwd aan plaatselijke milieuverenigingen. Gedurende het najaar en vooral in september is het grootst aantal verkeersslachtoffers te vinden.

5. Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar de heer GOETHALS die mij toeliet observaties uit te voeren in zijn bos gedurende 1984.

6. Literatuur

- De Prins, W.O., 1983. Systematische naamlijst van de Belgische Lepidoptera. - *Entomobrochure* 4, 57 p.
- De Tre, E., 1987. Inventarisatie, status en ecologie van het Belgisch vlinderbestand. - *Entomobrochure* 5, 72 p.
- Vervaeke, J., 1985. Dagvlinders in het Gullegemse (West-Vlaanderen) (Lepidoptera : Rhopalocera & Grypocera). - *Phegea* 13 : 9-19.

Boekbesprekingen

Riecken, V. & Blab, J. : *Biotope der Tiere in Mitteleuropa*
15 x 21 cm, 123 p., 11 tekstfiguren, Kilda-Verlag, Münsterstrasse 71, D-4402 Greven I, gebonden in slappe koft, 1989, DM 19,80 (ISBN 3-88949-159-6)

Het is tijdens de laatste jaren duidelijk geworden dat het beschermen van soorten alleen mogelijk is door het veilig stellen van de biotopen waarin ze leven. De auteurs stelden zich dan ook tot doel om de verschillende biotooptypes te inventariseren, karakteriseren en katalogiseren. Dit is een eerste stap om een lijst van «dierbiotopen» op te stellen.

In de inleiding wordt aangegeven waar de verschillende gegevens werden gehaald en hoe de lijst is opgebouwd. In het systematische deel volgt dan een overzicht van alle dierbiotopen in Midden-Europa. Telkens wordt vermeld welke typische kwaliteiten het betreffende biotoop heeft voor de erin levende soorten en welke factoren tot nadelige gevolgen kunnen leiden of reeds geleid hebben. Bij elk biotooptype worden ook enkele kenmerkende soorten vernoemd, de meeste uit het insektenrijk. Het boek eindigt met een literatuurlijst en een soortenregister.

Het boek is bedoeld voor alle mensen die zich interesseren en inzetten voor natuurbescherming, beheerders van natuurterreinen e.d. Het is verzorgd uitgegeven en gemakkelijk te raadplegen.

W.O. De Prins